

Yerbilimlerinde Emeği Geçenler

Dr. SIRRI KAVLAÇOĞLU

ÖZGEÇMİŞİ

1925 yılında, Ohri'de doğan Sirri Kavlaçoğlu, ilk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da yapıktan sonra, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi'nin Matematik Bölümünü bitirdi. Bir süre matematik öğretmenliği yapan Sirri Kavlaçoğlu, 1954 yılında M.T.A. Enstitüsü'ne intisap etti ve bu sırada İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'nde Jeofizik lisansını da tamamladı. 1957 yılında Enstitü adına İngiltere'ye gönderildi ve burada, Londra Üniversitesi Emperial College'inde uygulamalı jeofizik diploması aldı. Daha sonra İstanbul Üniversitesi'nde doktora çalışmalarına başladı. Elektromanyetik konusunda sürdürdüğü çalışmalarını 1965 yılında tamamlayarak jeofizik doktoru oldu.

M.T.A. Enstitüsüne intisap ettikten sonra bir süre obzerver - kalkülator ve kamp şefi olarak arazide bilfiil çalışan Sirri Kavlaçoğlu, 1962 yılından bu yana sırası ile Servis Şefi, Şube Müdür Muavini, Şube Müdürü ve Daire Başkanı olarak Enstitü'nün Jeofizik Dairesinde çalışmaktadır.

Belli başlı çalışmalarının adı ve yayınları ise şunlardır :

1. Origin of geothermal waters or natural steam (United Nations Symposium on the development and utilization of geothermal resources, Pisa 1970, V. 2, part 2, p. 1250).

2. A method to determine reservoir temperature. (Second United Nations Symposium on the development and use of geothermal resources, San Francisco, California, USA. 20 - 29 May 1975).

3. Değişken frekans kullanılması halinde, elektromagnetik parametrelerin değişim özelliklerinin, elektromagnetik prospeksiyonda kullanılmaları (M.T.A. Ens. Dergisi No: 72, 1969, ayrı baskı).

4. Değişken frekanslı elektromagnetik saha muvacehesinde, disemine iletken küre (Madencilik, cilt, VIII sayı 4, s. 153 - 164, 1969).

5. A new geophysical parameter in petroleum exploration «Frequency effect in dielectric particles wetted with conductive fluid», (First petroleum congress of Turkey, proceedings, 1970 p. 103 - 106).

6. Jeotermal sahaların değerlendirilmesinde rezistivite etüdülerinin önemi ve elektrik sondajlar sonucu rezervuar sıcaklığının tayini hakkında yeni bir metod (Türkiye Madencilik Bilimsel ve Teknik II. Kongresi, 1971, S. 188 - 198).

7. Arşimed spirali şeklinde tertiplenmiş elektromagnetik verici (Madencilik cilt VI, sayı 2, S. 92 - 98).

8. Jeotermik enerji kaynağı jeotermal akiferler hakkında yeni bir görüş Sarayköy sahası için

uygulama (Türkiye 2. Genel Enerji Kongresi, 18 - 20 Kasım 1968, Ankara).

9. Elektromagnetik refleksiyon (Türkiye Jeofizikçiler Derneği Yayını No : 2 s. 23 - 30, 1966, Ankara).

10. Zonguldak - Bolu bölgesinin Magneto ve gravi - tektoniği, Bunun muhtemel kömür ve metalojenik zonlarla ilişkisi (Türkiye Madencilik Bilimsel ve Teknik III. Kongresi, Maden Müh. Odası Yayını, 1973, s. 279 - 292).

11. Gravity and magnetic anomalies trends in Ankara region and their relation with the geothermal aquifer controlling tectonism (Cumhuriyetin 50. yılı Yerbilimleri Kongresi, 17 - 19 Aralık 1973, tebliğler).

12. Marmara Denizi Bölgesi Magneto - Tektonik hatları ve bu bölge ile Kuzey Anadolu fay zonu tektoniklerinin karakterleri (Kuzey Anadolu Fayı ve Deprem Kuşağı Simpozyumu. 29 - 31 Mart 1972, Ankara. Tebliğler, M.T.A. Ens.).

13. Discussion of Schrödinger Wave Equation in the, Maxwell Equation System (İzmir International symposium - II. On solar energy fundamentals and applications. İzmir - Turkey, 6 - 8 August 1979).

Bu araştırmaların dışında muhtelif dergilerde yayımlanmış şu makaleleri de vardır :

1. Yeraltı enerji kaynaklarımızın tesbitinde jeofizik çalışmalar ve bu çalışmaların memleket kalkınmasında daha etkili ve verimli hale getirilmesi. (Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni, cilt XIII sayı I. s. 14 - 43, 1970, ayrı baskı).

2. Ülkemiz enerji sorunu ve jeofizik havza etüdleri (Prospektör Dergisi sayı 2, s. 13 - 22, 1973, Ankara).

3. Piza jeotermik enerji sim-

pozyumu neticeleri ve Kızıldere sahasının değerlendirilmesi (M.T.A. Enstitüsü Dergisi No : 75, 1971, Ay- rı baskı).

4. M.T.A. Sismik - I Kıyıötesi

Araştırma Gemimiz (Yeryuvarı ve insan. Cilt I, Sayı 4, s. 11 - 14, Kasım 1976, Ankara).

Halen «Petrol Jeofiziği» adında bir kitap hazırlamaktadır.

Avusturya'da Yerbilimleri

GİRİŞ

Avusturya'da yerbilimleri ve jeoteknik alanlarında uğraş veren bir dizi enstitü ve kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlar uluslararası alanda da tanınacak şekilde başarılı çalışmalar yapmaktadırlar. Ancak kuruluşların gerek malzeme gerekse personel açısından uluslararası standartların gerisinde olduğu da bilinmektedir.

Zemin ve kaya mekaniği, silitkatların iç yapısı, yapısal analiz gibi bazı konularda temel bilgiler Avusturyalı yerbilimcilerin adları ile anılmaktadır. Ancak daha sonraları bu bilgileri kamu araştırma kurumları aracılığı ile geliştirmek ihmal edilmiştir. Buna rağmen Avusturya Federal Jeoloji Kurumu ve Leoben Madencilik Yüksek Okulu etkinlikleri ülkenin sınırları dışına taşan ve türlerinin dünyada ilk örneklerinden sayılan kuruluşlardır.

Avusturya'da Yerbilimleri Araştırmacılığının Yapısı Federal Jeoloji Kurumu

Bu kuruluşun başlıca görevleri jeoloji sömreyi, kamu araştırma kuruluşu ve yerbilimleri dökümantasyon, yayın ve enformasyon merkezi olarak hizmet vermektir. Federal Jeoloji Kurumu üç büyük bölümde yer alan 10 Daire'den kurulmuştur.

Jeoloji Haritaları Bölümü ülkenin genelde 1/50.000 ve 1/200.000 ölçekli jeoloji haritasını hazırlamaktadır. Ayrıca seçilmiş bazı kesimlerde 1/25.000 ve 1/10.000 ölçekli jeoloji haritaları da hazırlanmaktadır.

Uygulamalı Jeoloji Bölümü şu çalışmaları yürütmektedir : Maden

ve endüstriyel hammaddeler ile yapı gereçlerinin aranması ve maden arşivinin yürütülmesi, petrol ve doğal gaz araştırması, hidrojeoloji ve jeoteknik haritaların hazırlanması, ilgili arşiv çalışmalarının sürdürülmesi ve raporların hazırlanması.

Genel Hizmetler Bölümü ise şu etkinlikleri göstermektedir :

Yerbilimleri alanında temel araştırmalar, diğer bölümler ile ilgili laboratuvar çalışmaları, numune arşivlenmesi, yerbilimleri ve jeoteknik konusunda yayınlar, ülke dışında teknik yardım ile ilgili çalışmalar, uluslararası haritaların hazırlanması ve projelerin yürütülmesi.

Federal Jeoloji Kurumu'nun gerek personel gerekse maddi imkanları oldukça kıttır. Örneğin kuruluşun nüfusa oranla bütçe gelirleri Avrupa'da İtalya dışındaki bütün ülkelerden daha düşük düzeydedir.

Yüksek Okullar

Avusturya'daki yüksek okullar yerbilimleri ve jeoteknik konularında temel araştırmalar ve eğitimin yanısıra kamu ve özel kuruluşlar için danışman niteliğinde çalışmalar da yapmaktadırlar. Yerbilimleri konularında faaliyet gösteren üniversite ve yüksek okullar ile bunların enstitüleri şunlardır :

Vienna Üniversitesi : Mineraloji - Kristalografi, Mineraloji - Petrografi, Jeoloji, Paleontoloji, Meteoroloji - Jeofizik enstitüleri.

Vienna Teknik Yüksek Okulu : Mineraloji - Kristalografi, Jeoloji, Jeofizik, Zemin Mekaniği, Hidrojeoloji - Hidrolik enstitüleri.

Vienna Toprakkültürü Yüksek Okulu : Toprakbilim, Jeoloji, Hidrojeoloji, Temel İnşaat enstitüleri.

Graz Üniversitesi : Mineraloji - Petrografi, Jeoloji - Paleontoloji, Meteoroloji - Jeofizik enstitüleri.

Graz Teknik Yüksek Okulu : Mineraloji, Zemin ve Kaya Mekaniği, Hidrolik ve Su Kullanımı, Yapısal Jeoloji enstitüleri.

Innsbruck Üniversitesi : Mineraloji - Petrografi, Jeoloji - Paleontoloji enstitüleri.

Leoben Madencilik Yüksek Okulu : Mineraloji - Petrografi, Jeoloji - Maden Yatakları, Petrol Jeolojisi ve Uygulamalı Jeofizik, Maden Arama ve Maden Ekonomisi, Maden İşletmeciliği, Sondajcılık, Yeraltı Yapıları ve Tünelcilik, Maden İzabesi enstitüleri.

Üniversiteler halen çeşitli araştırmalarının yanısıra Federal Jeoloji Kurumu ile birlikte çeşitli harita projeleri yürütmektedirler.

Madencilik Örgütü

Örgüt Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyette bulunmaktadır. Vienna, Graz, Leoben, Salsburg, Klagenfurt ve Innsbruck'ta yerleşmiştir. Başlıca görevleri maden yataklarının korunması, çevre tahribatının önlenmesi, işletmecilikte güvenlik önlemleri, maden ruhsatlarının verilmesidir.

Avusturya Bilimler Akademisi

Bu kuruluş yerbilimleri alanındaki çeşitli projeleri yürütmekte veya desteklemektedir. Uluslararası jeoloji projelerinin yanısıra Stratiğrafi Komisyonu olarak da görev